

SEUTUSTRATEGIA 2024-2026

Turun kaupunkiseudun kuntayhtymä

Sisällys

Johdanto	2
Turun kaupunkiseudun strateginen visio	2
Seutustrategian 2024-2026 tavoitteet	2
1. Kestävä kasvu ja hyvä elämänlaatu.....	3
2. Saavutettava kaupunkiseutu	4
3. Korkea osaaminen ja työvoiman saatavuus.....	5
4. Vaikuttava seutuyhteistyö.....	6
Seutustrategian toteutumisen seurannan mittarit	8

Johdanto

Turun kaupunkiseutu on Suomen kolmanneksi suurin asukas-, työpaikka-, ja osaamiskeskittymä. Kaupunkiseudun erityisiä vahvuuksia ovat monipuolinen koulutustarjonta, rikas historia, kansainvälinen ilmapiiri, läntinen sijainti ja saaristoluonto. Seudun kunnista löytyy monipuolisia asumisratkaisuja erilaisiin tarpeisiin ja lyhyiden välimatkojen ansiosta arjen palvelut ovat lähellä.

Turun kaupunkiseudulla on paljon vahvuuksia, mutta kaupungistumisen ja väestön ikääntymisen myötä Suomen alueiden välinen kilpailu kiristyy. Suuret kaupunkiseudut kilpailevat myös kansainvälisistä investoinneista ja osaajista.

Turun kaupunkiseudun kunnat haluavat tehdä yhdessä työtä sen eteen, että Turun seutu erottuu edukseen ja menestyy myös jatkossa. Vuonna 2022 ydinkaupunkiseudun kunnat Turku, Kaarina, Lieto, Naantali, Raisio ja Rusko perustivat uuden yhteistyöorganisaation: Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän. Kuntayhtymän tehtävä on täydentää aiempia seudullisen yhteistyön rakenteita ja edistää jäsenkuntiensa välistä yhteistyötä kuntayhtymän perussopimuksen ja yhdessä valmistellun seutustrategian mukaisesti.

Seutustrategian 2024–2026 valmisteluun ovat osallistuneet Turun kaupunkiseudun kuntayhtymä ja sen jäsenkunnat. Seutustrategian valmistelua on tukenut aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI. Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän jäsenkuntien valtuustot ovat hyväksyneet seutustrategian kokouksissaan dd.mm.yyyy – dd.mm.yyyy.

Turun kaupunkiseudun strateginen visio

Turun kaupunkiseutu on kestävästi kasvava, kiinnostava ja innostava kansainvälisesti tunnettu kaupunkiseutu, jonka vahvuuksia ovat korkea osaamistaso, ainutlaatuinen historia, merellisyys, nopeat liikenneyhteydet ja sujuvat arjen palvelut.

Seutustrategian 2024–2026 tavoitteet

Vuosien 2024–2026 seutustrategia on Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän ensimmäinen strategia. Strategian tavoitteena on edistää kaupunkiseudun yhteisen vision toteutumista. Kuntayhtymäpohjaisen seutuyhteistyön toimintamallia kehitetään strategiakauden aikana. Ensimmäinen strategiakausi on kolmevuotinen.

Seutustrategian 2024–2026 tavoitteet ovat:

1. Kestävä kasvu ja hyvä elämänlaatu
2. Saavutettava kaupunkiseutu
3. Korkea osaaminen ja työvoiman saatavuus
4. Vaikuttava seutuyhteistyö

1. Kestävä kasvu ja hyvä elämänlaatu

Turun kaupunkiseudun tavoitteena on olla edukseen erottuva, kestävästi kasvava, elin-, veto- ja pitovoimaansa vahvistava kaupunkiseutu. Tavoitteena on, että seudun asukkaat ja kaikki seudulle muuttua harkitsevat kokevat Turun kaupunkiseudulla asumisen tarkoittavan erityisen hyvää elämänlaatua itselle ja läheisille.

Turun kaupunkiseudun elinvoiman, vetovoiman ja pitovoiman kehittäminen vaatii monipuolista kuntien välistä yhteistyötä. Seudun elinvoimaa vahvistava elinkeinopoliittinen yhteistyö on organisoitu Turku Science Park Oy:n ja Turun seudun kehitys Oy:n tehtäväksi. Turun kaupunkiseudun kuntayhtymä tekee yhteistyötä näiden organisaatioiden kanssa ja keskittyy omassa toiminnassaan erityisesti kaupunkiseudun veto- ja pitovoimaa vahvistaviin toimenpiteisiin.

Kaupunkiseudun veto- ja pitovoimaa lisääviä tekijöitä ovat hyvät arjen palvelut, sujuvat liikenneyhteydet, elinympäristön viihtyisyys ja sellaiset erityispiirteet, jotka erottavat Turun kaupunkiseudun muista kaupunkiseuduista.

Palveluiden järjestämisessä Turun kaupunkiseudun kunnat tekevät jo nykyisin paljon kuntarajat ylittävää yhteistyötä. Sosiaali- ja terveystieteiden uudistuksen jälkeen on kuitenkin hyvä hetki arvioida, voidaanko kuntarajat ylittävää yhteistyötä parantaa ja lisätä. Palveluiden yhteinen järjestäminen on järkevää, mikäli yhteistyöllä saadaan aikaan kuntalaisten kannalta parempia tai kustannustehokkaampia palveluita. Kulttuuri- ja liikuntapalvelut ovat esimerkki palveluista, joita seudun asukkaat käyttävät yli kuntarajojen, mutta jotka järjestetään kunnittain.

Turun kaupunkiseudun erityispiirteitä ovat ainutlaatuinen pitkä historia, rikas kulttuuriympäristö, läntinen sijainti, Itämeri, saaristo ja jokilaaksot. Kaupunkiseudun erityispiirteitä kannattaa vaalia ja nostaa esiin seudun yhteisessä markkinoinnissa ja tarinassa. Kaupunkiseudun kaikkien kuuden kunnan historia ulottuu keskiajalle ja seudulla on asuttu jo kauan sitä ennenkin. Kaupunkiseudun pitkää historiaa kannattaa hyödyntää nykyistä enemmän ja seudun kuntien isoja juhluvuosia voidaan hyödyntää seudullisestikin. Tähän on hyvä mahdollisuus heti 2020-luvun jälkipuolella, kun Turun kaupunki valmistelee ja viettää 800-vuotisjuhliansa.

Viihtyisät kulttuuri- ja luontoympäristöt lisäävät elämänlaatua ja vahvistavat veto- ja pitovoimaa. Kiinnostavat lähiluontokohteet ja ulkoilureitit eivät rajaudu kuntarajoihin. Turun kaupunkiseudun kunnille Itämeren suojelu on tärkeää, jotta saariston ja rannikon ainutlaatuiset luontokohteet säilyvät myös tuleville sukupolville. Myös ilmaston-

muutoksen hillintä ja luontokadon torjuminen ovat aikamme suuria haasteita, joihin kannattaa etsiä vaikuttavia seudullisia ratkaisuja.

Toimenpiteet: Kestävä kasvu ja hyvä elämänlaatu	Toteutus
1.1. Turun kaupunkiseudun kuntayhtymä kehittää toimivat yhteistyömallit Science Parkin, Turun seudun kehitys Oy:n ja muiden kaupunkiseudun elinvoiman vahvistamiseen pyrkivien tahojen kanssa.	2024
1.2. Kartoitetaan olemassa olevat kuntien peruspalvelujen ylikunnalliset palvelutuotannon muodot. Tunnistetaan mahdolliset kehityskohteet ja käynnistetään lisäselvitykset.	2024
1.3. Sosiaali- ja terveyspalvelu-uudistuksen jälkeisessä ajassa kunnat kehittävät uusia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelukokonaisuuksiaan. Jaetaan tietoa ja pyritään luomaan hyte-palveluihin yhteisiä toimintamalleja kaupunkiseudun kuntien kesken.	2024– 2025
1.4. Tehdään selvitys kaupunkiseudun liikuntapaikoista ja jäsenkuntien suunnittelemista liikuntapaikkainvestoinneista. Arvioidaan investointi-tarpeiden yhtymäkohdat ja selvitetään, voidaanko joitain liikuntapaikka-investointeja toteuttaa kuntien tai koko kaupunkiseudun yhteishankkeina.	2024
1.5. Hyvät ulkoilu- ja retkeilyreitit parantavat elämänlaatua ja ovat helppo keino päästä lähiluontoon. Selvitetään kuntarajat ylittävien ulkoilu- ja retkeilyreittien tärkeimmät kehityskohteet.	2025
1.6. Osana Turun kaupungin 800-vuotisjuhlavalmistelua huomioidaan ja hyödynnetään juhluvuoden seudulliset ja aluetaloudelliset mahdollisuudet.	2025– 2026
1.7. Laaditaan kaupunkiseudun viestintäsuunnitelma, jonka mukaan toteutetaan yhteistä seutumarkkinointia kuntayhtymän viestinnässä.	2024

2. Saavutettava kaupunkiseutu

Turun kaupunkiseudun kautta kulkee Suomen lyhin reitti länteen. Turun ja Naantalin satamista liikennöivät alukset kuljettavat suuren osan Suomen ja muiden Pohjoismaiden välisestä tavaraliikenteestä. Turun kaupunkiseudun logistiset yhteydet ovat oleellisia Suomen ulkomaankaupan, talouskasvun ja huoltovarmuuden kannalta.

Turun seutu, pääkaupunkiseutu ja Tampereen seutu muodostavat yhdessä Etelä-Suomen kasvukolmion, jonka alueella asuu yli puolet suomalaisista ja tuotetaan yli puolet Suomen bruttokansantuotteesta. Suomeen suunnitelluista 2020-luvulla toteutuvista vihreän siirtymän teollisista investoinneista merkittävä osa sijoittuu Suomen länsirannikolle. Turun kaupunkiseudun sijainti on keskeinen Länsi-Suomen logistiikassa. Turun kaupunkiseudun kannalta strategisesti tärkeitä kotimaan liikenneyhteyksiä ovat yhteydet pääkaupunkiseudulle, Pirkanmaalle, Satakuntaan ja Pohjanmaalle. Kansainvälisistä yhteyksistä strategisesti tärkeitä ovat Turun ja Naantalin satamat sekä Turun lentoaseman lentoliikenne.

Kaupunkiseudun hyvän saavutettavuuden kannalta oleellista on myös seudun sisäinen liikkuminen. Turun kaupunkiseutu on tiheästi asuttu ja kompakti: Turun keskustasta 15 minuutin ajoaikaetäisyysvyöhykkeellä asuu noin 272 000 asukasta ja 30 minuutin

vyöhykkeellä noin 345 000 asukasta. Hyvät liikenneyhteydet tekevät arjesta sujuvaa ja ovat työssäkäyntialueen kilpailuvaltti. Seudun yhteisestä liikennejärjestelmäsuunnittelusta vastaavat seudun kunnat ja maakuntaliitto. Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän rooli seudullisessa liikennejärjestelmäsuunnittelussa on arvioitava strategiakauden aikana.

Kaupunkiseudun kasvu vaatii seudun sisäisten ja ulkoisten liikenneyhteyksien kehittämistä. Useat seudun strategisesti tärkeät liikenneinfran rakennushankkeet koskevat valtion väyläverkkoa tai ovat niin merkittäviä kunnallisia hankkeita, että niiden toteutuminen edellyttää valtion rahoitusta. Jäsenkuntien yhteinen edunvalvonta on yksi Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän perustehtävistä. Strategiakaudella yhteistä vaikuttamista vaativat muun muassa Turun tunnin junan rakentaminen, Raision ja Naantalien välisen raideyhteyden sähköistäminen, E18-tien parannushankkeet Raisiossa ja Naantalissa sekä Turun lentoaseman toiminnan kehittäminen. Turun kaupunkiseudun kuntayhtymä tekee edunvalvontaa yhteistyössä kuntayhtymän jäsenkuntien ja Varsinais-Suomen maakuntaliiton kanssa.

Toimenpiteet	Toteutus
2.1. Valtion rahoitusta vaativia liikennehankkeita edistetään kaupunkiseudun yhteisellä edunvalvonnalla. Kuntayhtymä pitää strategiakauden aikana edunvalvontatavoitteensa ajan tasalla ja päivittää niitä tarvittaessa.	2024–2026
2.2. Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän rooli MAL-sopimusprosessissa ja seudullisessa liikennejärjestelmäsuunnittelussa arvioidaan ja selkiytetään.	2024–2025
2.3. Turun kaupunkiseudun kuntayhtymä osallistuu Turun seudun rakennemallin päivitykseen ydinkaupunkiseutua koskevan suunnittelun osalta.	2024–2026
2.4. Luodaan rohkea tulevaisuusvisio kaupunkiseudun länsiyhteyksien kehittämisestä. Visiotyössä huomioidaan meriliikenteen kehitysnäkymät ja lentoliikenteen sähköistyminen.	2024–2025
2.5. Vahvistetaan Turun lentoaseman asemaa edunvalvonnalla ja seutumarkkinoinnilla.	2024–2026

3. Korkea osaaminen ja työvoiman saatavuus

Koulutus ja korkea osaaminen ovat 2020-luvulla kaupunkiseutujen keskeisiä menestystekijöitä. Turun kaupunkiseudulla on laaja toisen asteen ja korkea-asteen koulutustarjonta. Korkeaa osaamista on arvostettu aina seudulla, jossa kasvavat työn ja tiedon puistot.

Osaavan työvoiman saatavuus on avainkysymys työssäkäyntialueiden välisessä kansallisessa ja kansainvälisessä kilpailussa. Väestön vanhetessa ja kansallisen huoltosuhteen heiketessä riittävän osaamisen takaaminen ja työvoiman saatavuus vaativat ajantasaista koulutustarjontaa sekä nuorten ja työikäisten muuttovoittoa. Kaupunkiseudun veto- ja pitovoiman vahvistaminen on tässäkin mielessä tärkeää. Oleellinen pitovoimakysymys on, miten kaupunkiseudulla tutkinnon suorittaneet kotiutuvat ja työllistyvät seudulle.

Työllisyyden hoitoon ja työvoiman saatavuuteen vaikuttaa strategiakauden aikana voimaan astuva työvoimapalvelujen uudistus, jonka myötä työllisyyspalvelujen järjestämisvastuu siirtyy valtiolta kunnille. Kuntapohjaisia työllisyyspalveluita järjestettäessä voidaan aiempaa paremmin huomioida työllisyyspalveluiden yhteiset rajapinnat kunnallisten elinkeinopalveluiden ja ammatillisen koulutuksen kanssa. Työvoimaan ja työllisyyteen liittyvissä kysymyksissä Turun kaupunkiseudun kuntayhtymä tekee yhteistyötä ammatillisen koulutuksen järjestäjien, Turku Science Parkin ja vuonna 2025 toimintansa käynnistävän Turun seudun työllisyysalueen kanssa.

Turun kaupunkiseutu on ollut aina kansainvälinen. Meriyhteyksien kautta on käyty kauppaa ja monet kulttuuriset virtaukset ovat saapuneet muualta Euroopasta Suomeen juuri Turun seudun kautta. Jatkossakin kaupunkiseudun menestyksen kannalta on oleellista, miten kansainväliset yhteydet kehittyvät ja miten seudun yritykset ja korkeakoulut saavat palvelukseensa maailman parhaita osaajia. Suomeen muuttaneiden tutkinto-opiskelijoiden määrä on hyvällä kasvu-uralla ammatillisella toisella asteella ja korkea-asteella. Huoltosuhteen heiketessä on varmistettava, että alue on jatkossakin vetovoimainen kansainvälisille opiskelijoille ja opiskelijat jäävät tutkinnon suorittamisen jälkeen alueelle ja työmarkkinoille.

Toimenpiteet	Toteutus
3.1. Luodaan kaupunkiseudun yhteinen tilannekuva toisen asteen koulutuksen seudullisesta tarjonnasta ja kehitystarpeista.	2024
3.2. Kaupunkiseudun kuntien väliset sivistyspalveluiden sopimukset tuodaan jatkossa tiedoksi ja keskusteltavaksi seutuhallitukseen.	2024–2026
3.3. Arvioidaan seudulliset toimet, joilla voidaan edistää kaupunkiseudun oppilaitoksista valmistuneiden työllistymistä ja jäämistä alueelle.	2025–2026
3.4. Työvoiman saatavuuden parantamiseksi kaupunkiseudun kunta-yhtymä tekee yhteistyötä Turku Science Parkin, Turun työllisyysalueen ja kaupunkiseudun oppilaitosten kanssa.	2024–2026
3.5. Selvitetään maahanmuuttajien kotoutumispalveluiden seudulliset kehittämistarpeet.	2024

4. Vaikuttava seutuyhteistyö

Turun kaupunkiseudulla on toiminut jo pitkään useita kuntarajat ylittävän yhteistyön rakenteita. Osa yhteistyöstä on käynnistetty oma-aloitteisesti, osa on lakisääteistä. Yhteistyötä tehdään elinkeinopalveluissa, maankäytön suunnittelussa, ammatillisen koulutuksen järjestämisessä, joukkoliikenteessä, kirjastopalveluissa, sekä vesi- ja jätehuollossa. Yhteistyörakenteita on perustettu sektorikohtaisesti, minkä seurauksena osa yhteistyöstä toimii erittäin hyvin, mutta jotkin ylikuntarajaiset aiheet ovat voineet jäädä käsittelemättä.

Yhteistyön vahvistamiseksi jäsenkuntien päätöksentekijöiden välisen vuoro-vaikutuksen lisäämiseksi Turun ydinkaupunkiseudun kunnat perustivat Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän vuonna 2022.

Strategiakauden 2024–2026 aikana kuntayhtymän toiminta ja uusi seutuyhteistyön malli kehittyvät ja vahvistuvat.

Turun kaupunkiseudun seutuyhteistyön periaatteita ovat:

- Kuntien välisen luottamuksen vahvistaminen. Luottamuksen vahvistamiseksi seutuyhteistyön keskustelukulttuuri on avoin ja kaikkia osapuolia kunnioittava.
- Kaupunkiseudun kuntayhtymän jäsenkunnat pyrkivät omissa valmistelu-prosesseissaan tunnistamaan ajoissa ne päätökset, joilla on seudullisia vaikutuksia. Tällaiset asiat tuodaan muille jäsenkunnille tiedoksi ja keskusteltavaksi.
- Seutuyhteistyön tavoitteena on tunnistaa ja hyödyntää synergioita, ei lisätä byrokratiaa tai turhia hallinnon tasoja.
- Seutuyhteistyössä osataan olla ylpeitä yhteisestä tekemisestä ja seudusta. Edunvalvonnassa yhteinen ääni kantaa kauemmaksi.

Toimenpiteet	Toteutus
4.1. Strategiakauden aikana vakiinnutetaan Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän ja muiden seudullisten elin-, veto- ja pitovoimaa edistävien organisaatioiden yhteistyö.	2024–2026
4.2. Strategiakauden jälkipuolella arvioidaan kuntayhtymän jäsenpohjan ajantasaisuus ja mahdolliset muutostarpeet.	2026
4.3. Strategiakauden aikana teetetään ulkopuolinen arvio Turun kaupunkiseudun seudullisista yhteistyörakenteista ja niiden toiminnallisuudesta.	2025
4.4. Strategiakauden aikana kehitetään ja pilotoidaan Turun kaupunkiseudun sisäinen palautejärjestelmä.	2025
4.5. Turun kaupunkiseudun Seutufoorumi järjestetään vuosittain ja sen asema vakiinnutetaan seudun päättäjien, virkamiesten ja sidosryhmien tärkeänä kohtaamispaikkana.	2024–2026

Seutustrategian toteutumisen seurannan mittarit

Seutustrategian toteutumista seurataan säännöllisesti strategiakauden aikana. Seutuhallitus seuraa ja valvoo kuntayhtymän tavoitteiden toteutumista. Seutustrategian tavoitteiden toteutumista seurataan oheisilla mittareilla.

1. Kestävä kasvu ja hyvä elämänlaatu

MITTARI 1: Kokonaisnettomuutto (=kotimainen + ulkomainen) ikäryhmissä: alle 25-vuotiaat, 25–44-vuotiaat, 45–64-vuotiaat ja yli 64-vuotiaat

MITTARI 2: Turun kaupunkiseudun määrällinen väestönlisäys ja suhteellinen väestönlisäys verrattuna Helsingin, Tampereen ja Oulun seutuun

MITTARI 3: Turun kaupunkiseudun työllisten nettomuutto verrattuna Helsingin, Tampereen ja Oulun seutuun

[Mittareita täydennetään lausuntokierroksen jälkeen]

2. Saavutettava kaupunkiseutu

MITTARI 4: Edunvalvontatavoitteiden toteutuminen KYLLÄ/OSITTAIN/EI

MITTARI 5: Lähtevien ja saapuvien junavuorojen määrä kaupunkiseudun asemilla.

MITTARI 6: Turun lentoaseman kansainvälisten lentojen määrä.

3. Korkea osaaminen ja työvoiman saatavuus

MITTARI 7: Pitovoima-aste (koulutusmaakuntaan jääneiden osuus) ammatillisen toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osalta 1 ja 3 vuotta tutkinnon suorittamisen jälkeen

MITTARI 8: Pitovoima-aste korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osalta 1 ja 3 vuotta tutkinnon suorittamisen jälkeen

MITTARI 9: Koulutustasoindeksi yli 20-vuotiaan väestön osalta

MITTARI 10: Tutkimus- ja kehitysmenojen osuus BKT:sta ja/tai TK-menojen määrä euroina asukasta kohden

MITTARI 11: Työllisyysaste

4. Vaikuttava seutuyhteistyö

MITTARI 12: Otetaan käyttöön kaupunkiseudun sisäinen palautejärjestelmä KYLLÄ/EI

MITTARI 13: Seutuyhteistyön saamat arvosanat kaupunkiseudun sisäisessä palautejärjestelmässä.